

Plan for fremtidig barnehagestruktur/ tilbud

Vedtatt i Kommunestyret 20.02.2014

Forord

Sigdal kommunes plan om fremtidig barnehagestruktur/tilbud i kommunen har ikke vært revidert siden den ble laget i 2005. På bakgrunn av endringene innen barnehagesektoren, og behov for revisjon av kommuneplanen, ble det tatt initiativ til å utarbeide en ny barnehageplan. Barnehageplanen vil inngå som en sektorplan under Oppvekst i kommuneplanen.

Barnehageplanen for 2014-2019 skal danne grunnlag for en kunnskapsbasert tilnærming til Sigdal kommunes barnehagestrategi. Den skal gi beskrivelse av nasjonale og kommunale føringer for barnehageområdet med vekt på kommunens rolle som barnehagemyndighet. Videre skal den si noe om behovet for barnehageplasser på kort og lang sikt, og gi forslag til hvordan dette behovet skal kunne dekkes.

Det ble sommeren 2013 satt ned ei arbeidsgruppe for å utarbeide barnehageplanen. For å sikre god brukermedvirkning i arbeidet, ble det sett som viktig at arbeidsgruppa ble bredt sammensatt. Den har bestått av fire politikere, to barnehagestyrere og tre eierstyrerepresentanter. Representantene er oppnevnt av de ulike partene. Administrasjonen har hatt sekretærfunksjonen, og er representert ved skolesjef og barnehagekonsulent. Arbeidet med barnehageplanen er gjennomført i perioden juni-november 2013.

Planen gir fakta beskrivelse av dagens situasjon og en vurdering av fremtidens behov for barnehageplasser. Det har i Sigdal kommune ikke vært noen kommunale vedtak som definerer full barnehagedekning ut over de bestemmelser som fremgår av barnehagelovens § 12 a. For å kunne planlegge det nødvendige antall barnehageplasser og hvor disse skal etableres, er full barnehagedekning tydeliggjort og gitt et konkret innhold.

Prestfoss, 09.12.2013

Kari Anita Brendskag
Skolesjef

Berit K Jokerud
Barnehagekonsulent

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	4
1. INNLEDNING	5
1.1 BAKGRUNN OG MANDAT.....	5
1.2 METODE OG GJENNOMFØRING	6
2. STYRINGSSIGNALER FOR BARNEHAGEOMRÅDET	6
2.1 STATLIGE STYRINGSSIGNALER.....	6
2.2 KOMMUNALT ANSVAR OG STYRINGSSIGNALER	7
2.2.1 SIGDAL KOMMUNES VISJON FOR SKOLER OG BARNEHAGER	9
3. STATUS BARNEHAGESEKTOREN	10
3.1 BARNEHAGETILBUDET I SIGDAL KOMMUNE	10
3.2 DAGENS KAPASITET I BARNEHAGENE	10
3.2.2 ANTALL BARN I BARNEHAGEN I DAG - DEKNINGSGRAD	12
3.4 DAGENS BARNEHAGETILBUD SETT UT FRA KOMMUNENS PERSPEKTIV	14
4. BEFOLKNINGSUTVIKLING, FOLKEMENGDE OG VEKST	15
4.1 BEFOLKNINGSUTVIKLING	15
4.2 FOLKEMENGDE FREMSKREVET FOR BARN I ALDEREN 1-5 ÅR	15
4.3 BEFOLKNINGSVEKST FOR BARN I ALDEREN 1-5 ÅR, PROGNOSE SPESIFISERT PÅ ALDERSTRINN	16
5. FULL BARNEHAGEDEKNING	16
6. FREMTIDIG BEHOV FOR BARNEHAGEPLASSER UT FRA FULL BARNEHAGEDEKNING	17
6.1 ANDRE FAKTORER SOM VIL KUNNE VIRKE INN PÅ BEHOVET FOR NYE BARNEHAGEPLASSER:	18
6.1.2 Omlegging av kontantstøtteordningen.....	18
6.1.3 Endring i barnehageopptak og retten til plass.....	18
6.1.4 Barnehagesatser	18
6.2 KOMMUNENS MÅLSETTING OM ØKT BEFOLKNING	18
7. FORSLAG TIL TILTAK FOR NYE BARNEHAGEPLASSER	20
7.1. ALTERNATIVE TILTAK UT FRA FORUTSETNING OM FORTSATT DRIFT I DAGENS BARNEHAGER.	20
7.2 PRIORITYERTE TILTAK UT FRA FORUTSETNING OM FORTSATT PRIVAT DRIFT.....	21
7.3 TILTAK DERSOM EN ELLER FLERE AV EIERSTYRENE IKKE ØNSKER Å DRIVE VIDERE.....	21
7.4 PRIVAT KONTRA KOMMUNAL DRIFT.....	22
8. KVALITET I BARNEHAGENE	23
8.1 KVALITET/KOMPETANSE.....	23
8.2 ÅPNINGSTID/FLEKSIBILITET FOR BRUKERNE.....	25
8.3 SIKRE ØKONOMISK GRUNNLAG FOR DE PRIVATE BARNEHAGENE	25
9.KONKLUSJON	27
10. EVALUERING / RULLERING AV PLANEN	27

Sammendrag

Sigdal kommune har 204 barnehageplasser fordelt på 5 private barnehager.

Det er registrert 187 barn i alderen 0-5 år i kommunen pr 15.11.2013.

Pr 15/12-2012 hadde 90,4 prosent av barna i aldersgruppen 1-5 år barnehageplass. Dette er en dekningsgrad som er på 0,3 prosent mer enn i landet for øvrig og 0,7 prosent mer enn i andre kommuner i Buskerud.

Hovedopptak til barnehagene har de siste årene vist at det er barnehageplass til alle som har rett til barnehageplass og som ønsker det. På bakgrunn av dette kan man si at det er full barnehagedekning i kommunen etter barnehagelovens § 12 a. For å sikre at begrepet full barnehagedekning gir et barnehagetilbud i samsvar med brukerbehovet, kom arbeidsgruppa opp med følgende presisering av hva det skal bety for befolkningen i Sigdal:

- *"Alle med rett til plass skal ha en plass*
- *Foreldre skal få det antall dager de ønsker.*
- *Sigdal kommune må ha nok barnehageplasser til at alle kan tilbys 5 dager plass.*
- *Foreldrene skal enten tilbys plass i nærmiljø eller i nabobarnehage.*
- *Førskolebarna skal siste året tilbys plass i sin skolekrets, dersom foreldrene ønsker det."*

Denne defineringen av barnehagetilbudet, vil sammen med fremtidig befolkningsutvikling bety noe for fremtidig behov for barnehageplasser i Sigdal. Et sentralt spørsmål er om det er behov for mange nye barnehageplasser, eller om dagens barnehagetilbud kan håndtere den framtidige etterspørselen etter barnehageplass. De siste årene har man sett en utvikling med ledig kapasitet i barnehagene i øvre del av kommunen, mens det har vært økende etterspørsel etter barnehageplass i nedre del av kommunen, og spesielt i Nerstad barnehage. Antagelser om fremtiden vil være usikre, og også basert på andre forutsetninger som reell befolkningstilvekst, tilgangen til arbeidsplasser i kommunen, kontantstøtteordning og prisen for en barnehageplass.

Med utgangspunkt i arbeidsgruppas vurdering av full barnehagedekning, vil det være et reelt behov for 50 nye barnehageplasser innen 2016. Det vil bety en overkapasitet, fordi det ikke er forventet at alle vil ha et behov for så stor plass. Arbeidsgruppa har vurdert dette, og har kommet frem til at behovet vil være 30 nye plasser. For å imøtekomme det økte behovet har arbeidsgruppa sett på alternative løsninger for å dekke dette dersom dagens private barnehagetilbud opprettholdes. Gruppa har også vurdert konsekvenser for tilbudet dersom en eller flere av de private barnehageeierne ikke ønsker å drive barnehagetilbudet videre. I denne forbindelsen er privat kontra kommunal drift tatt opp, uten at det er tatt stilling til dette spørsmålet.

Til slutt i planen er det foreslått tiltak for videre å sikre et kvalitativt barnehagetilbud ut fra behov for flere barnehageplasser i kommunen.

1. Innledning

Fra 01.01.2009 ble det gitt lovfestet rett til barnehageplass til alle som ønsker det. Det innebærer at der det søkes om opptak innenfor søknadsfrist, skal det gis tilbud om barnehageplass fra barnehageårets oppstart.

Sigdal kommune er lokal barnehagemyndighet og skal sikre et helhetlig barnehagetilbud av god kvalitet og tilpasset lokale forhold og behov. Kommunen som barnehagemyndighet har ansvaret for at det er tilstrekkelig med barnehageplasser, slik at alle med lovfestet rett gis barnehageplass.

1.1 Bakgrunn og mandat

Sigdal kommunes plan om fremtidig barnehagestruktur/tilbud i kommunen har ikke vært revidert siden den ble laget i 2005. I forbindelse med kommuneplanarbeidet ble det tatt initiativ til å utforme en ny sektorplan for barnehagetilbudet, for blant annet å si noe om kommunens behov for barnehageplasser på kort og lang sikt.

I Hovedutvalget for oppvekst og kultur 06.03.2013 ble det vedtatt at det skulle settes ned ei arbeidsgruppe for å utarbeide en ny barnehageplan for perioden 2014-2019.

I kommunestyrets behandling av sak 14/13 den 11.04.2013 ble det fattet følgende vedtak: *"Det settes ned ei arbeidsgruppe for å utarbeide en ny barnehageplan for perioden 2014-2019 i Sigdal kommune. Arbeidsgruppa skal bestå av 4 politikere, 2 barnehagestyrere og 3 eierstyrerepresentanter. Representantene oppnevnes av de ulike partene. Administrasjonen innehar sekretærfunksjonen og er representert ved skolesjef og barnehagekonsulent.*

Arbeidsgruppa skal vurdere dagens situasjon ut fra brukernes behov og behovet for Videre utvikling av barnehagetilbudet i kommunen. Arbeidsgruppa legger frem sin innstilling etter en tidsplan som følger av kommuneplanprosessen."

Følgende politiske kandidater ble foreslått av valgkomiteen, og enstemmig vedtatt:

- *Inger S. Andersen*
- *Ole Edvin Jokerud*
- *Sissel- Jorun Hoffart Eidal*
- *Rune Nikolaisen*

Eierstyrene konstituerte følgende representanter fra barnehagene:

- *Randi Drolsum, Nerstad barnehage*
- *Tonje Kaugerud, Enger barnehage*
- *Kjersti Berglund, Prestfoss barnehage,*
- *Trine Holth, Båsheim barnehage og*
- *Leif Rossetvik, Eggedal barnehage*

1.2 Metode og gjennomføring

Arbeidsgruppa har hatt 5 møter.

Metoden som ble valgt i arbeidet med barnehageplan var en interesseanalyse. Arbeidsgruppa tok utgangspunkt i følgende:

- Hvilke behov har brukerne av barnehagetilbudet nå og i fremtiden?
- Hvilke behov har de private barnehageeierne nå og i fremtiden?
- Hvilke behov har kommunen for å kunne ivareta et barnehagetilbud for befolkningen nå og i fremtiden?

Med bakgrunn i interesseanalysen ble det foretatt en drøfting av hva som skulle defineres som full barnehagedekning. Spørsmålene som ble stilt er om det er et godt nok tilbud å si at det er barnehageplass i kommunen, eller om barnehageplassene burde finnes innen en viss avstand til hjemmet.

Det ble også gjort en drøfting av hva som er realistisk befolkningsutvikling i kommunen og hvordan denne, sammen med definisjonen på full barnehagedekning, ville påvirke fremtidig behov for barnehageplasser.

Med utgangspunkt i overnevnte drøfting ble det vurdert hvordan kommunen sammen med de private barnehagene kan tilrettelegge barnehagetilbudet i kommunen videre, både med hensyn til å tilby nok plasser og et kvalitativt tilbud som er tilpasset brukernes behov.

2. Styringssignaler for barnehageområdet.

2.1 Statlige styringssignaler.

Barnehagene er underlagt føringer fra Kunnskapsdepartementet, og er en del av utdanningssystemet. Barnehageloven er gjeldene fra 1.1.2006 og angir de øverste juridiske rettsreglene som barnehagene i Norge styres etter. Barnehageloven regulerer alle typer barnehagedrift, både formål, innhold og utforming. Barnehagens samfunnsmandat er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Forskrifter til barnehageloven og rundskriv regulerer blant annet barnehagens innhold og oppgaver, bemanning, familiebarnehagedrift, opptak til barnehageplass, foreldrebetaling og tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Alle barnehageeiere er pålagt å følge barnehageloven m/forskrifter og andre lover som barnehagen kommer i berøring med.

De statlige føringene har som mål å sikre at;

- alle som har lovbestemt rett til barnehageplass får oppfylt rettigheten
- alle barnehager har likeverdig og høy kvalitet
- tidlig intervensjon og helhetlig tiltakskjede blir ivaretatt
- barnehager inngår i og utgjør en del av det helhetlige læringsløpet.

I barnehagens formål og innhold, § 1 heter det at :

”Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven, og omhandler barnehagens innhold og oppgaver. Målet med rammeplanen er å gi enhetsledere, teamansvarlige, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet.

Andre styringssignaler som er vesentlige for barnehagene er;

- Opplæringsloven med forskrifter.
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.
- Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr.
- Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring (2008-2010).
- Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen (2007-2011). Oppskrift for et sunnere kosthold.
- Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009. Sammen for fysisk aktivitet.
- Handlingsplan for opprydding i forurenset jord i barnehager og på lekeplasser (2006).

I tillegg ble det våren 2013 lagt frem en stortingsmelding nr 24 (2012-2013) ”Fremtidens barnehager”. Denne meldingen viser de politiske føringene for barnehagene i tiden som kommer.

2.2 Kommunalt ansvar og styringssignaler

Kommunens rolle som lokal barnehagemyndighet følger i dag av barnehageloven § 8. Kommunens oppgaver som barnehagemyndighet er mange, og de er nærmere beskrevet i departementets rundskriv Q-0902 Lov om barnehager med forskrifter og merknader.

Kommunen skal bla:

- godkjenne barnehager,
- føre tilsyn med og gi veiledning til alle godkjente og godkjenningspliktige barnehager,
- sørge for en økonomisk likeverdig behandling av alle godkjente barnehager i forhold til offentlige tilskudd,

- forvalte de statlige tilskuddene til private barnehager i kommunen,
- sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser i kommunen og ha ansvar for å legge til rette for en samordnet opptaksprosess,
- gi midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet og fra forskrift om pedagogisk bemanning og
- sikre at fortrinnsretten for barn med nedsatt funksjonsevne oppfylles.

Lov om barnehager definerer kommunens ansvar til å oppfylle retten til barnehageplass. Jf. barnehageloven § 12 a : ”Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august i samsvar med denne loven med forskrifter. Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt.” Det betyr at det skal være minimum ett opptak i året, og at utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasset lokale forhold og behov.

Sigdal kommunen har plikt til å yte tilskudd til ordinær drift av ikke-kommunale barnehager i kommunen som har søkt om godkjenning før 1. januar 2011. Dette innebærer at kommunen kan styre etablering av nye private eller kommunale barnehageplasser. Dette i motsetning til tidligere, hvor alle barnehagene som fikk godkjenning hadde rett på tilskudd. I følge forskriftsverket på barnehageområdet skal tilskudd til barnehager utmåles på grunnlag av rapportering av antall barn, barnas alder og oppholdstid per 15. desember. Sigdal kommune, har fastsatt ytterligere et talletidspunkt pr. 01.09. Barnehagene får dermed økt tilskudd dersom de ved den nye tellingen har flere barn enn de hadde 15.12. og motsatt. Begrunnelse for flere talletidspunkt er muligheten for tettere oppfølging i forhold til dekningsgrad og behov. Flere talletidspunkt sikrer i større grad brukerperspektivet, ved å stimulere til at ledige plasser blir fylt opp av barn på venteliste

Ved beregning av tilskudd til de private barnehagene skal Sigdal kommune legge nasjonale satser til grunn og skal utbetale drifts- og kapitaltilskudd, både til ”egne barn” i barnehagene i Sigdal, men også dersom Sigdalsbarn benytter seg av en privat barnehageplass i en annen kommune. Sigdal kommune har dermed de samme økonomiske forpliktelsene i forhold til utbetaling av kommunalt tilskudd, uavhengig om barnet har barnehageplass i Sigdal eller i en annen kommune. Dersom de private barnehagene har ledig kapasitet, kan de velge å ta opp barn som ikke har rett på plass etter lovgivningen. Dette kan for eksempel gjelde opptak av søsken, selv om disse ikke er gamle nok til å ha krav på barnehageplass, Kommunen er pliktig til å finansiere disse plassene, selv om disse barnehageplassene ikke er lovpålagte.

Barnehageloven gir betydelig frihet når det gjelder organisering og drift av barnehagesektoren. Det er stor variasjon i organisatoriske løsninger blant kommunene, blant annet varierer det hvordan eier- og myndighetsroller er organisert i forhold til hverandre. I Sigdal kommune er det kun private barnehager og det er foreldrene som eier barnehagedriften. Sigdal kommune har et godt samarbeidet med de private barnehagene, det være seg deltakelse på månedlige ledermøter, opptak, kompetanseheving, kvalitet og tilsyn. Kommunen og de private barnehagene har nedfelt samarbeidsforholdet gjennom samarbeidsavtaler med rutinebeskrivelser. Det er utarbeidet felles vedtekter og opptakskriterier. De private barnehagene står fritt til å definere sin opptakskrets og kan

selv foreta opptak av det enkelte barn i tråd med forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage. På grunn av store svingninger i etterspørselen og fleksibilitet og brukertilpasning, har barnehageeier ikke vedtatt opptakskrets for den enkelte barnehage, og kan dermed tilby plasser uavhengig av bosted i kommunen.

Sigdal kommune eier fire av barnehagebyggene og ivaretar vedlikehold og vaktmestertjenesten der i forhold til byggansvar. Oppgavene til vaktmesterressursen er definert i vedlegg til leiekontrakt. Vaktmesterressursen skal bli benyttet til å utarbeide årlige vedlikeholdsplaner etter utførte vernerunder.

2.2.1 Sigdal kommunes visjon for skoler og barnehager

Sigdal kommune har følgende felles visjon for skole og barnehagene:

Skoler og barnehager i Sigdal for nåtid og fremtid.

I utkast til kommuneplanen er dette nærmere beskrevet slik: ”I konkurranse med andre kommuner om å få barnefamilier til å bosette seg i Sigdal kommune stilles det krav om at vi har skole og barnehager som kan hevde seg profesjonelt, både når det gjelder innhold, personell og anlegg. Det å ha skole- og barnehageplass i nærmiljøet vil også kunne være et fortrinn, slik at innflyttere finner Sigdal attraktiv å bo i. Økt folketall vil imidlertid utfordre kommunen med hensyn til dimensjonering og lokalisering av barnehager. Tilsvarende gjelder i forhold til skolekapasitet. Slik situasjonen er i dag, er det god kapasitet på skolene, men ledig barnehagekapasitet i øvre del av kommunen. Ved å opprettholde skolestrukturen, vil man kunne ivareta folkehelseaspektet med nærhet til skole og barnehage for brukerne og for kommunen reduserte skysskostnader. For Nerstad området som kan ligge godt til rette for pendling, kan befolkningsvekst i området gi utfordringer knyttet til åpningstider i barnehager og skolefritidsordninger.”

I budsjett og økonomiplan for 2012-2017 er det lagt vekt på følgende målsetting for oppvekstområdet: *I konkurranse med andre kommuner om å få barnefamilier til å bosette seg i Sigdal kommune stilles det krav om at vi har skoler og barnehagene som kan hevde seg profesjonelt, både når det gjelder innhold, personell og anlegg. Det vil bety at skoler og barnehager hele tiden må arbeide med å utvikle et profesjonelt personell som har øye for det enkelte barns læring og sosiale utvikling. I tillegg må vi ha skoleanlegg som er tilpasset virksomheten både estetisk sett, og med vekt på moderne pedagogisk utfoldelse. Tjenestetilbudet i barnehagene, skolene, SFO, kulturskolen og voksenopplæringen må så langt som mulig være tilpasset brukernes rettigheter og behov.*

I målsettingen for barnehageområdet heter det:

- *Det gis et kvalitativt godt pedagogisk tilbud til alle barn som har rett til barnehageplass i Sigdal.*
- *De private barnehagene skal ha et riktig nivå for overføringer av økonomisk tilskudd fra kommunen.*

3. Status barnehagesektoren

3.1 Barnehagetilbudet i Sigdal kommune

I Sigdal kommune er det totalt 204 barnehageplasser fordelt på 5 private, foreldredrevne barnehager. Pr. dato er det kun Sauherad og Bømlo kommune i Norge som sammen med Sigdal kommune kun har private barnehager.

Barnehagene ligger spredt i kommunen med ca 10 minutt kjøretid mellom hver barnehageenhet. Barnehagene er avdelingsbaserte, og kan beskrives som små eller mellomstore barnehager. Barnehagene har god dekning av barnehagelærere, og alle har daglige ledere med barnehagefaglig utdannelse.

Barnehagene tilbyr 2,3, 4 og 5 dagers plass, og er svært fleksible i forhold til foreldrenes ønske om valg av dager. Barnehagene er åpne hele året, med unntak av 3 uker om sommeren, jul og påske. I tillegg er barnehagene stengt når det er planleggingsdager. I løpet av et barnehageår dreier det seg om 5 dager.

Tabellen under viser oversikt over barnehagetilbudet slik dette er organisert i dag.

	Kommunale bygg angitt med bygger./ utbygging	Åpningstider	Ant. avd.	Antall godkjente plasser	Ressurs pedagog og assistent	Ressurs daglig leder	Ant. barn 15/12-2012	Plasser i bruk 15/12-2012
Eggedal	2007	0630 - 1630	2	48	6,06*	0,8	27	28
Enger	1990	0630 - 1615	1	24	4,28	0,6	20	22
Båsheim	1999	0630 - 1630	1	24	3,05	0,5	17	16
Prestfoss	1988/2007	0630 - 1630	2	48	7,2	0,9	39	42
Nerstad	1991/2007	0630 - 1630	3	60	12,66*	1,1	58	60
Totalt			9	204	33,25	3,9	161	168

Båsheim barnehage holder til i private lokaler.

Barn som fyller 3 år i løpet av barnehageåret teller for 2 plasser 7/12, og en plass 5/12

Under rubrikken for antall stillinger er ikke § 5-7 ressursen medregnet. *Barnehagen har lærling og ressursen er inkludert.

3.2 Dagens kapasitet i barnehagene

Eggedal barnehage ligger vis a vis Eggedal skole og ble bygd ut til to avdelings barnehage i 2007. Etter utbyggingen har det vist seg vanskelig å fylle opp plassene i barnehagen. Spesielt onsdager er det få barn i barnehagen. Sigdal kommune har ingen statistikk på fødselsprognoser i den enkelte bygdedelen av Sigdal, men de siste årene har det vært få barn som er født i Eggedal. Ut fra arealet i barnehagen, er det ikke noe som skal tilsi at det er behov for flere barnehageplasser i Eggedal barnehage.

BARNEHAGEPLAN FOR SIGDAL KOMMUNE 2014-2019

Enger barnehage ligger 10 min. kjøring unna i Nedre Eggedal. Barnehagen fikk endret sin godkjenning i 2007, og kan nå tilby 24 plasser mot 18 tidligere. Denne økte kapasiteten har tatt av for ungene som var "tiltenkt" Eggedal barnehage. Enger barnehagen har de siste årene hatt god søkning til barnehageplassene.

Båsheim barnehage leier lokale på grendehuset i Båsheim. Barnehagen har de siste årene hatt varierende etterspørsel etter barnehageplasser.

Prestfoss barnehage ligger i Prestfoss sentrum vis a vis Prestfoss barneskole. I 2013 var etterspørselen etter plasser i Prestfoss barnehagen lavere enn tidligere år, og dette skyldes at det ikke er født så mange barn i området som grenser til barnehagen.

Nerstad barnehage ligger på Nerstad vis a vis Nerstad skole. Barnehagen ble utvidet til tre avdelinger i 2007. Etterspørselen etter barnehageplasser i Nerstad har vært økende de siste årene, og barnehagen er den eneste barnehagen som ikke kan tilby plass til alle de som ønsker plass i barnehagen. "Ventelisten" skyldes barn uten rett til plass. Nerstad barnehage har dessuten flere mindre barn i barnehagen enn de andre barnehagene i kommunen. Med utgangspunkt i barnehagens beliggenhet, de siste års tall og videre prognoser, vil det være behov for flere plasser i dette området.

3.2.1 Utvikling de siste åra i forhold til etterspørsel etter plasser:

Dager i bag.	Totalt ant. plasser i bruk øverst i bygda: Eggedal, Enger og Båsheim			Totalt ant. plasser i bruk nederst i bygda: Prestfoss og Nerstad		
	15.12.2011	15.12.2012	01.09.2013	15.12.2011	15.12.2012	01.09.2013
5 dgr.	46	25	23	32	31	35
4 dgr.	5	18	17	24	32	24
3 dgr.	25	16	13	32	31	29
2 dgr.	3	5	4	4	3	0
Totalt	79	64	57	92	97	88

I tillegg er det 1 barn som har plass som tilsvarer 1 dag pr. uke.

Det har siden 2011 vært en nedgang i antall barn i barnehagen i øvre del av kommunen, mens det i nedre del har vært et forholdsvis stabilt barnetall. Tabellen viser at det pr. 01.09.2013 er 4 barn i kommunen som har en 2 dagers plass og 58 barn som har full plass i barnehagen. Tendensen de siste åra har vært at flere og flere foreldre velger en større plass i barnehagen og at etterspørselen etter 2 dagers plasser er vesentlig mindre. Etterspørselen etter plasser er størst i nedre del av bygda, og spesielt på Nerstad.

Ved de senere års hovedopptaket har alle som har søkt og som har rett til plass fått en plass, og Sigdal kommune har derfor hatt full behovsdekning.

Det har vært og er flere ledige barnehageplasser i enkelte av barnehagene i kommunen, så samlet sett er kapasiteten god. Det er likevel ikke alle foreldre som har fått plass i den barnehagen de ønsker eller eksakt den plassen de vil ha i nedre del av bygda. Barnehagene i Sigdal kommune har de senere år opplevd at foreldrene som ikke får plass i den barnehagen de ønsker, velger andre løsninger, eks barnehageplass i en annen kommune. Det blir derfor mer og mer viktig at kommunen er brukertilpasset og har

barnehageplassene der det er behov. Det er presisert i barnehagelovens § 8 at utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

3.2.2 Antall barn i barnehagen i dag - dekningsgrad

Barnehagetilbudet i Sigdal kommune pr. 15.12.2012:

Det er 178 barn i alderen 1-5 år i kommunen. Av disse går 160 barn i barnehagen. Av de 18 som ikke går i barnehage i Sigdal, er det 3 som benytter barnehageplass i en annen kommune. Det er 10,1 % som ikke benytter seg av en barnehageplass i Sigdal kommune.

Dekningsgrader	2011			2012		
	Sigdal	Buskerud	Landet uten Oslo	Sigdal	Buskerud	Landet uten Oslo
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	92,9	89,5	90,4	90,4	89,7	90,8
Andel barn 0-5 år med barnehageplass	78,2	76,2	76,8	78,5	76,3	77,2
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år	83,1	78,9	80	73,1	79,2	81,1
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år	97,6	96,4	97	100,9	96,4	97,1
Andel barn i barnehage med oppholdstid 33 timer eller mer per uke	62,2	93,2	92,4	65,8	94,3	94,1
Andel barn i barnehage med oppholdstid 32 timer eller mindre per uke	37,8	6,8	7,6	34,2	5,7	5,9

Oppdaterte kostratall av 17.06.2013, konsern 2012 (i /prosent)

Dekningsgraden i Sigdal var pr 15/12-2012 på 90,4. Det vil si at 90,4 prosent av barna i aldersgruppen 1-5 år har barnehageplass. Dette er 0,3 prosent mer enn i landet for øvrig og 0,7 prosent mer enn i Buskerud, og kan trolig skyldes mangel på barnehageplasser i kommunene. Sigdal kommune har ved hovedopptak kunnet tilby plass til alle som ønsker det og som har rett til plass. Det er pr. dags dato nok barnehageplasser i kommunen. Dette skyldes bla at det er flere 1-2 åringer som ikke benytter seg av en barnehageplass og at foreldrene ikke velger fulltidsplasser.. Andel barn med barnehageplass i alderen 1-2 år er redusert med 10 % i perioden 2011-2012. Dette skyldes trolig endringene i kontantstøtteordningen som tredde i kraft i august 2012, og som innebar at kontantstøtten ble utvidet for barn mellom 1 og 2 år.

I Buskerud og i landet for øvrig er det en høy andel barn med oppholdstid på 33 timer eller mer. Det er fortsatt slik at Sigdal har relativt mange barn med redusert tid i barnehagen. Barnehageopptak de siste årene viser imidlertid at flere og flere familier velger en større plasstype enn tidligere år. Sigdal kommunes andel av barn med oppholdstid på 32 timer eller mindre ligger 28 prosent høyere enn de andre kommunene i Buskerud.

Selv om fødselstallet de siste åra har gått ned, har ikke dette sett ut til å ha noen innvirkning på hvor mange plasser barnehagene har hatt i bruk/fått dekt opp. Dette skyldes bla at flere og ønsker en større barnehageplass enn tidligere år. Tabellen under viser at det har vært en endring på 58,5 % i forhold til barn som går mer eller mindre

BARNEHAGEPLAN FOR SIGDAL KOMMUNE 2014-2019

enn 3 dager i barnehagen i perioden fra 2002 til 2012. I nedre del av kommunen ser man også yngre og yngre barn ønsker barnehageplass. I perioden 2002 til 2012 har det vært en økning i antall barn med oppholdstid på 4 dager eller mer i uka på 58,5 %.

Tilsvarende reduksjon blir det i antall barn med oppholdstid på mindre enn 4 dager.

Dekningsgrad i Sigdal	2002	2006	2008	2010	2012
Andel barn i barnehage med oppholdstid 33 timer eller mer per uke	7,3	45,8	55,1	58,9	65,8
Andel barn i barnehage med oppholdstid 32 timer eller mindre per uke	92,7	54,2	44,4	41,1	34,2

Til tross for høy dekningsgrad, kan det være av interesse av å se om det finnes noen tendenser for barn som ikke benytter seg av barnehagetilbudet. Tabellen under viser tall pr. 01.09.2013 for barn mellom 1-6 år ut fra årstall:

Årstall	Ant. barn født	Ant. barn i barnehagen.	Ant barn ikke i barnehagen
2008 (5-6 år)	42	42	0
2009 (4 -5 år)	30	30	0
2010 (3-4 år)	31	28	3
2011 (2-3 år)	39	36	3
2012 (1-2 år)	28	8	20
Sum barn	170	144 + (2)	26

I tabellen fremgår det at det hovedsakelig er barn født i 2012 som ikke benytter seg av barnehageplass. Barn født i 2012 kommer inn under kontantstøtteordningen. 14 av 2012 barna er født på høsten og hadde dermed ikke rett til barnehageplass i august 2013. Det var 6 barn som hadde hatt rett til plass, men som ikke har ønsket barnehageplass. Sigdal kommune er kjent med at det er 3 "Sigdalsbarn" som har barnehageplass i en nabokommune.

3.3 Dagens barnehagetilbud sett ut fra barnehagenes perspektiv

Barnehageeier opplever å kunne imøtekomme brukernes behov med hensyn til åpningstid, og at de kan tilby et kvalitativt godt barnehagetilbud.

Eierstyrene i barnehagene har gitt uttrykk for at den nye ordningen med overføring i kommunal ramme, har medført at det har blitt mere økonomisk utfordrende å drive barnehager. Dette til tross for at Sigdal kommune innførte to telletidspunkt etter ønske fra barnehage eierne. Dette kan gi mer kommunalt tilskudd.

Økt krav om pedagogtetthet og tilfredsstillende bemanning i tillegg til at foreldrene bruker barnehagenes åpningstider fullt ut, gjør det mer utfordrende enn tidligere å dekke både behov for kvalifisert bemanning og økte kostnader.

3.4 Dagens barnehagetilbud sett ut fra kommunens perspektiv

I kommunen er det totalt 204 barnehageplasser. Pr. 01.09.2013 er det 14 færre plasser i bruk enn pr.15/12-2012. Ser man plassene i bruk i forhold til antall plasser barnehagene kan tilby, så var det 50 ledige plasser høsten 2013.

Etterspørselen varierer fra år til år, men siden 2007 har kommunen sett en utvikling i at det er Eggedal barnehage som ikke har nok søkere til plassene sine og som har størst kapasitet til å ta inn flere barn. Dette skyldes trolig en kombinasjon av at det de siste årene har det vært få barn som er født i Eggedal, og at Enger barnehage i 2007 endret sin godkjenning, og kunne tilby ytterligere 6 nye plasser. Høsten 2013 var det også en merkbar nedgang i barnehageplasser i Båsheim og i Prestfoss.

Barnehagene i Sigdal kan møte brukernes fremtidige behov under forutsetning av at det er samme folketall som i dag, brukernes behov tilsvarer samme behov for plass som i dag og at brukerne er villig til å kjøre noe for å få en barnehageplass

Sigdal kommune eier 4 av de 5 barnehagebyggene, og er dermed slik sett uavhengig av om de private barnehagene ønsker å drive barnehage, for å kunne tilby alle med en rett til barnehageplass. Sigdal kommune vil imidlertid ikke kunne oppfylle barns rett til plass dersom:

- Båsheim barnehage ikke ønsker fortsatt drift. Det vil ikke være nok plasser i Enger og Prestfoss til å oppfylle rett til plass for barna i området, dersom man skal forutsette at barnehageplassen ligger i nærmiljøet.
- En eller flere av barnehageeierne endrer barnehagetilbudet, og kun tilbyr 5 dagers plasser. Dette vil gi et økt behov for plasser.
- Det blir ytterligere befolkningsvekst i nedre del av kommunen.
- Det blir krav om flere opptak evt. at barn får rett til barnehageplass tidligere enn i dag.

3.5 Dagens barnehagetilbud sett ut fra et brukerperspektiv

Det foretas jevnlig brukerundersøkelser i de private barnehagene. Disse konkluderer med at brukerne er fornøyd med dagens barnehagetilbud. Det er blant annet stor valgfrihet i forhold til valg av plasstype og dager. Det som kan være utfordringer er:

- Åpningstidene i barnehagene er for korte i forhold til Sigdal som pendlerkommune og dagens åpningstid på 10 timer er derfor ikke tilfredsstillende nok.
- Barnehagene er ikke helårsåpne, noe som forutsetter at foresatte må kunne ha en arbeidstid som er tilpasset barnehagen.
- På grunn av økonomiske vurderinger tar barnehagene inn barn hovedsakelig to ganger pr år. Det betyr at brukerne kan oppleve at de ikke tilbys plass ellers i året, selv om det er ledig kapasitet i barnehagene.

4. Befolkningsutvikling, folkemengde og vekst

4.1 Befolkningsutvikling

Befolkningen i Sigdal var på sitt høyeste nivå per 1998. Da var innbyggertallet 3611 personer. 1. kvartal i 2013 er det 3538 personer. Den siste 5 års perioden har Sigdal kommune 73 personer mindre bosatt i kommunen. Det har vært kommunens uttrykte hovedmål å påvirke denne trenden positivt. Mål i gjeldende kommuneplan er en stigning mot 4000 innbyggere i 2020. Rådmannen har i tidligere planer uttrykt: ”*Dette er et ambisiøst mål når man ser utslagene som faktisk gjøre seg gjeldende fra år til år,*

både historisk og i prognosene, men like fullt ser man at selv små positive skritt gir betydelig utslag i fremtidsutsiktene. ”

Befolkningsutviklingen i Sigdal viser følgende frem til 2012:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Innbyggere	3501	3496	3524	3514	3524	3535	3538
Fødte	35	36	37	27	26	34	28
Døde	50	41	38	41	20	32	35
Innflytting	113	146	109	107	102	138	94
Utflytting	104	114	98	113	95	128	102
Innvandring							23
Utvandring							5

Folketallet pr. 01.01. 2012 var 3 538. Fødselsoverskuddet (fødte - døde) betyr mye for befolkningsutviklingen i Sigdal. Fødselstallet er 6 fødte mindre enn i 2011, netto inn-/utflyttingen er 8 personer i reduksjon, så veksten i antall innbyggere (3 stykker) kommer som følge av netto 18 personer som har innvandret til landet og til Sigdal kommune.

4.2 Folkemengde fremskrevet for barn i alderen 1-5 år

Ser man på folkemengden fremskrevet for aldersgruppen av barnehagebarn gir det følgende prognose:

År	Befolkningsvekst	
	LLLM	MMMM
2013	181	182
2014	175	177
2016	172	177
2018	168	183
2020	167	193
2022	165	197

Beregningene er basert på forutsetninger om videre utvikling i fruktbarhet, dødelighet, nettoinnvandring og innenlands flytting ut fra lav (LLLM) og middels nasjonal vekst (MMMM). Med utgangspunkt i middels lav vekst vil det være en økning i antall barn i aldersgruppen 0 – 5 år i åra etter 2016. Med lav vekst vil man fortsatt se en svak nedgang frem mot 2022.

4.3 Befolkningsvekst for barn i alderen 1-5 år, prognoser spesifisert på alderstrinn

Går man nærmere inn på tallene for hver enkelt alderstrinn, viser prognosen seg slik:

	LLML	MMMM	LLML	MMMM	LLML	MMMM	LLML	MMMM	LLML	MMMM
	2013	2013	2016	2016	2019	2019	2022	2022	2025	2025
1 år (b.f. 2012)	38	38	31	33	32	35	31	37	31	37
2 år	31	31	33	35	33	37	33	39	33	39
3 år	32	32	35	35	33	37	33	39	33	39
4 år	40	41	40	41	35	37	35	39	33	41
5 år (b.f. 2008)	40	40	33	33	35	37	35	39	35	41
Totalt	181	182	172	177	168	183	167	193	165	197

Selv om det har vært Sigdal kommunes uttrykte hovedmål å påvirke til at det blir økt befolkning i Sigdal, har arbeidsgruppa med utgangspunkt i dagens reelle tall konkludert med at det er mer realistisk å bruke lav nasjonal vekst.

Prognosene i forhold til lav nasjonal vekst for barn i alderen 1-5 år viser at fødselstallet i kommunen vil gå ned. Dette er i tråd med utviklingen vi har sett i lys av de siste årenes nedgang i antall barnehagebarn. Barnetallet i 2012 og i 2013 er de laveste på mange år. I 2012 ble det født 28 barn, mens LLML prognosene viste 38. I 2013 vil bli født 21 barn, og det er 17 færre barn enn de samme prognosene tilsier og en halvering av antall fødte barn sammenlignet med 2008 kullet.

5. Full barnehagedekning

Kunnskap om behovet for barnehageplasser er et viktig grunnlag for planlegging av fremtidig barnehageutbygging. Utgangspunktet vil være Barnehageloven § 12a hvor det står at alle barn har rett til en barnehageplass.

Hovedopptak til barnehageplass har de siste årene vist at det er barnehageplass til alle med rett og som ønsker det, og man kan si at det er full barnehagedekning i kommunen. Det er derimot ingen kommunale vedtak som definerer full barnehagedekning ut over de bestemmelser som fremgår av barnehagelovens § 12 a. For å si noe om fremtidige behov, og for å kunne planlegge det nødvendige antall barnehageplasser og hvor disse skal etableres, har arbeidsgruppa sett det som viktig at begrepet full barnehagedekning tydeliggjøres og gis et konkret innhold. Med bakgrunn i interesseanalysen ble det foretatt en drøfting av hva som skulle defineres som full barnehagedekning. Spørsmålene som ble stilt er om det er et godt nok tilbud å si at det er barnehageplass i kommunen, eller om barnehageplassene burde finnes innen en viss avstand til hjemmet. Videre at det måtte være en mulighet for en viss fleksibilitet i tilbudet utfra brukernes behov for barnehageplass.

Arbeidsgruppa kom frem til at full barnehagedekning i Sigdal er:

Ved hovedopptak skal:

- Alle med rett til plass skal ha en plass
- Foreldre skal få det antall dager de ønsker.
- Sigdal kommune må ha nok barnehageplasser til at alle kan tilbys 5 dager plass.
- Foreldrene skal enten tilbys plass i nærmiljø eller i nabobarnehage.
- Førskolebarna skal siste året tilbys plass i sin skolekrets, dersom foreldra ønsker det.

En slik definisjon vil kunne gi et barnehagetilbud tilpasset brukernes behov for nærhet, forutsigbarhet og fleksibilitet i tilbudet.

6. Fremtidig behov for barnehageplasser ut fra full barnehagedekning

Ved å legge arbeidsgruppas definisjon til grunn for å finne ut hvilke behov kommunen har for fremtidige barnehageplasser, ser vi på behov for barnehageplasser knyttet opp mot lav og middels befolkningsvekst. Dette for å synliggjøre hvilke konsekvenser valg av prognose for befolkningsveksten har å si.

Behov for barnehageplasser med utg. pkt i befolkningsvekst:

	LLML	MMMM	LLML	MMMM	LLML	MMMM	LLML	MMMM	LLML	MMMM
	2013	2013	2016	2016	2019	2019	2022	2022	2025	2025
1 år	76	76	62	66	64	70	62	74	62	74
2 år	62	62	66	70	66	74	66	78	66	78
3 år	48	48	53	53	66	56	66	59	66	59
4 år	40	41	40	41	35	37	35	41	33	41
5 år	40	40	33	33	35	37	35	41	35	41
Totalt	266	267	254	263	266	274	264	293	262	293

Forutsetning som er lagt til grunn er arbeidsgruppas definisjon av full barnehagedekning som tilsier at alle barn i alderen 1-5 år vil ha en full barnehageplass i Sigdal kommune. Barn 3 år, er telt som 1,5., barn som fyller 3 år i løpet av året er telt som 2 og barn eldre enn 3 år regnes som 1. Bosetting/tilflytting er ikke tatt med her, men erfaringer viser at det tilflyttes 5 til 10 barn til kommunen før skolepliktig alder.

I kommunen er det totalt 204 barnehageplasser. Barnehagene i Sigdal kan møte brukernes fremtidige behov under forutsetning av at det er samme folketall som i dag, og at brukernes behov tilsvarer samme behov for plass som i dag.

Legger man arbeidsgruppa vurdering til grunn om at det i Sigdal kommune skal være nok barnehageplasser til at alle skal tilbys 5 dagers plasser, vil det være 50 barnehageplasser for lite i 2016 og 56 barnehageplasser for lite i 2019 på bakgrunn av lav befolkningsvekst. I år 2025 vil det være 58 plasser for lite. Arbeidsgruppa ser at med at marginale endringer (+/-) gir store utslag ved framskriving. Tallene er derfor tolket med forsiktighet når behovet for barnehageplasser skal konkretiseres, selv med utgangspunkt i lav befolkningsvekst.

Ser man på det faktiske barnetallet i barnehagene pr januar 2013, og tenker at alle disse skal ha en full barnehageplass på 5 dager, ville dette utløst et behov for 210 plasser.

Altså 6 plasser mer enn det er i barnehagene i Sigdal. Dette er langt fra de prognosene som lav befolkningsvekst tilsier at vi behøver. Dette kan skyldes flere faktorer.

De aller fleste foreldrene velger et barnehagetilbud i kommunen, men noen foreldre velger hel eller delvis kontantstøtte fremfor barnehageplass, noen velger barnehageplass i andre kommuner og noen velger andre ordninger, som f.eks dagmamma. I Sigdal ser vi også at flere foreldre velger et deltidstilbud i barnehagen. Det knyttes derfor noe usikkerhet mellom behov og etterspørsel etter barnehageplasser. I dette ligger det at selv

om foreldre kan ha behov for en barnehageplass, er det ikke nødvendigvis slik at det fører til etterspørsel eller reelle søknader.

6.1 Andre faktorer som vil kunne virke inn på behovet for nye barnehageplasser:

Valgte definisjon av full barnehagedekning sammen med befolkningsutviklingen er faktorer som vil virke inn på behovet for nye barnehageplasser i bygda. I tillegg er det i det følgende pekt på noen andre faktorer som vil kunne påvirke dette over tid.

6.1.2 Omlegging av kontantstøtteordningen

Sigdal kommune har mange foreldre som har benyttet seg av kontantstøtteordningen helt eller delvis. Dersom ordningen endres ytterligere eller faller helt bort, vil en kunne anta at foreldrene vil søke barna tidligere inn i barnehagene. Behovet for flere plasser vil dermed øke. I forslag til statsbudsjettet for 2014 er det derimot lagt opp til en økning i kontantstøtteordningen. Dette er en tydelig politisk utvikling fra dagens regjering.

6.1.3 Endring i barnehageopptak og retten til plass.

Dersom regjeringa endrer bestemmelser i barnehagelovens § 12, f. eks til to opptak i året, vil man kunne anta at behovet for barnehageplasser kan øke noe i Sigdal kommune. Allerede fra neste barnehageår kan det bli en realitet at barna som er født i september eller oktober i år, vil ha rett til barnehageplass.

6.1.4 Barnehagesatser

I Stortingsmelding nr.24 fremgår det: "Prisen for en barnehageplass skal være så lav at alle som ønsker det, skal ha råd til å ha barn i barnehage. Hensynet til barnets beste skal tillegges vekt". Pr. dags dato er maksimalprisen i barnehage fastsatt til 2330,-. Kost kan komme i tillegg. Det skal være minimum 30 % søskenmoderasjon for barn nr. 2 og 50 % for barn nr. 3. Dersom ikke prisen for en barnehageplass blir vesentlig høyere, vil etterspørselen etter plasser trolig øke.

6.2 Kommunens målsetting om økt befolkning

Jf. eksisterende kommuneplan, skal kommunen tilrettelegge for "bolyst", slik at folketallet beveger seg mot 4000 i 2020. Pr. dags dato er det ca 3500 innbyggere i kommunen. Med et slikt hovedmål, må det iverksettes tyngre tiltak for å stimulere til reiselivs- og næringslivsutvikling, som igjen legger til rette for arbeidsplasser i kommunen og nye innbyggere til kommunen. Dersom kommunen oppnår målet om økt bosetting, vil også behovet for flere barnehageplasser øke.

6.3 Konklusjon – fremtidig behov

Kunnskap om behovet for barnehageplasser er et viktig grunnlag for planlegging av fremtidig barnehageutbygging. Utgangspunktet vil være Barnehageloven §12a, hvor det står at alle barn har rett til en barnehageplass.

Befolkningsframskrivningene fra SSB viser ikke et klart behov for strukturelle tilpasninger i barnehagetilbudet i Sigdal fram til 2019. Med utgangspunkt i at Sigdal kommune skal ha kapasitet til at alle skal kunne tilbys en heltidsplass, vil Sigdal kommune i 2016 ha behov for **50** flere plasser. (under forutsetning av at barn mellom 2 og 3 år teller som 1,5.)

Med utgangspunkt i dagens situasjon og foreldrenes bruk av barnehage tilbudet, mener arbeidsgruppa at det er lite realistisk å kunne forvente seg at alle foreldre ønsker en 5 dagers plass og at alle med rett vil benytte seg av retten de nærmeste åra.

Arbeidsgruppa har derfor lagt følgende til grunn:

- 50 % av barna under 3 år vil ha 3 dagers plass,
- 50 % av barna under 3 år vil ha heltidsplass
- Alle de over 3 år vil ha en heltidsplass.

Dette vil resultere i et behov for ca **30 nye plasser** i kommunen.

Hvor mange av disse plassene som vil være overkapasitet den neste 5 års perioden vil være usikkert, da en ikke vet om prognosene i forhold til fødsler i kommunen sammenfaller med faktiske tall og om foreldrene faktisk vil velge halve eller hele plasser. Hvilke områder det fødes barn er noe usikkert, men ser man utviklingen de siste årene forhold til søkere og ”ventelister”, er hovedtterspørselen etter plassene i nedre del av bygda, og det er der de nye plassene må etableres.

Behovet for 30 plassene er under forutsetning av at den private barnehageeier fortsetter med en fleksibel ordning i forhold til valg av dager, og ikke velger å legge seg på en linje hvor det kun tilbys 5 dager pr. uke. Dersom alle de private barnehageeierne kun tilbyr 5 dagers plasser, vil det som tidligere nevnt være behov for 50 plassene

7. Forslag til tiltak for nye barnehageplasser.

7.1. Alternative tiltak ut fra forutsetning om fortsatt drift i dagens barnehager.

På bakgrunn av prognoser om behov for nye barnehageplasser, har arbeidsgruppa vurdert ulike alternative tiltak for å løse behovet for nye barnehageplasser under forutsetning av fortsatt drift i dagens barnehager.

	Alternativer	Antall plasser	Krever investering	Kommentarer
A)	Dekke behov for mindre tiltak i nedre del av bygda ved å utnytte eksisterende lokaler i samråd med Nerstad barnehage.	12 -18	Ja	Kjelleretasjen i Nerstad barnehage er på ca 154 m ² . Det vil være behov for noen endringer ved å innrede kjelleretasjen til barnehageformål, det kan være seg å flytte noen vegger, utbedre sanitærforhold m.m.. Det kan være trolig være aktuelt med en avdeling med inntil 18 plasser.
B)	Dekke behovet ved å stimulere private aktører til at det etableres andre former for barnehage f. eks *Familiebarnehage, *Gårdsbarnehage el *Utebarnehage	To grupper a' 5 barn i hvert hjem	Nei	Antall plasser vil være avhengig av driftsform og godkjenning. Det vil ikke være behov for noen investeringer for kommunen dersom det etableres et av de nevnte eksemplene på barnehagedrift i private regi. Kostnader i forbindelse med et privat barnehage tilbud vil tilfalle den private aktøren. En familiebarnehage er små barnehageenheter i private hjem I hver enhet/gruppe kan det være opp til fem barn og en familiebarnehage kan godkjennes for inntil 2 grupper. Familiebarnehageordningen er fleksibel og kan lett tilpasses behovet. Dersom utviklingen viser at kapasiteten bør økes, reduseres eller nedlegges, kan dette gjøres uten store problemer.
C)	Dekke behov ved utbygging i nedre del av bygda ved å utvide Prestfoss barnehage til 3 avdelingsbarnehage	18-24	Ja	For å få til ytterligere en avdeling i Prestfoss barnehage, vil det kreve et nytt tilbygg. Antall m ² vil være avhengig av antall nye plasser. 18/9 plasser for barn over og under 3 år vil kreve et leke- og oppholdsareal på henholdsvis minimum 54 m ² / 48 m ² .
D)	Dekke behovet ved å stimulere til at f. eks andre private aktører bygger en ny barnehage i nedre del av bygda.	Avhengig av str. på bygget, 54 - 72 plasser.	Nei	Kostnaden til et nytt barnehagebygg vil tilfalle den private aktøren.
E)	Dekke behov ved å ta i bruk andre bygg ved f. eks å opprette barnehageplasser i andre av kommunens bygg, eks. skolebygg evt. andre bygg med overkapasitet.		Ja	Forutsetter ombygging av eksisterende lokaler, slik at de er egnet for barnehageformål
F)	Dekke behovet ved å etablere barnehage i nåværende skole, dersom skolestrukturen er i endring f. eks på Nerstad og Prestfoss	Avhengig av str. på lokalene	Ja	Det vil tilkomme kostnader i forbindelse med å gjøre lokalene egnet til barnehageformål.

7.2 Prioriterte tiltak ut fra forutsetning om fortsatt privat drift.

Med bakgrunn i forslag til tiltak, foreslår arbeidsgruppa følgende prioritering for over tid å kunne tilby 30-50 nye barnehageplasser:

	Forslag til prioritering	Antall plasser	Når
1	Inngå et samarbeid med eierstyret i Nerstad barnehage i forhold til å ta i bruk eksisterende kjellerlokaler i barnehagebygget. Ved å gjøre kjelleretasjen om til en avdeling for de største barna, vil det frigis plass til at eier kan ta i mot flere nye mindre barn.	12 plasser	Barnehageåret 2013/2014
2	Dekke behovet ved å stimulere private aktører til at det etableres andre former for barnehage f. eks gårdsbarnehage /familiebarnehage /utebarnehage	Avhengig av driftsform, f. eks 1- 2 familiebarnehage-grupper a` 10 plasser,	Barnehageåret 2014/2015
3	Dekke behov ved utbygging i nedre del av bygda ved å utvide Prestfoss barnehage. Inngå samarbeid med eierstyret om privat drift av de nye plassene	18 - 24 plasser	Dersom behovet fortsatt er til stede: barnehageåret 2015/2016

Ved at det opprettes nye barnehageplasser i kommunen, vil Sigdal kommune få tilført økte midler til drift og kapitaltilskudd gjennom ramme, uavhengig av plassene etableres i kommunal eller privat regi. Nye barnehageplasser som etableres på bakgrunn av at det er behov for plassene, må utløse kommunalt tilskudd på lik linje med plasser godkjent før 1. januar 2011.

7.3 Tiltak dersom en eller flere av eierstyrene ikke ønsker å drive videre.

Sigdal kommune har plikt til å tilby plass til alle med rett til plass. Sigdal kommunen eier 4 barnehagenbygg, og det er totalt 180 plasser godkjent i disse byggene. Kommunen er avhengig av alle de plassene som de private barnehagene tilbyr i dag for å oppfylle retten til barnehageplass. Eierstyrene i barnehagene har gitt uttrykk for at det er flere utfordringer knyttet til økonomi etter den nye ordningen med overføring i kommunal ramme. Sigdal kommune har fått signaler fra to av eierstyrene om at dersom den økonomiske situasjonen ikke bedrer seg, så ønsker de ikke å drifte barnehagene lengre. Det er derfor viktig at kommunen har en plan for hvordan de skal oppfylle plikten fremover, uansett eierform.

Arbeidsgruppa kan ikke se at det er noen store utfordringer knyttet opp til å overta driften av sine egne barnehagebygg selv, dersom det på sikt skulle vise seg at en eller flere av de private barnehageeierne som leier kommunens bygg ikke ønsker å drive videre. Det kan også være en mulighet for at det kommer inn andre private aktører som vil ta over barnehagedriften, slik som f.eks Trygge barnehager. Dersom Båsheim

BARNEHAGEPLAN FOR SIGDAL KOMMUNE 2014-2019

barnehage som leier av en privat aktør velger å legge ned driften, vil kommunen være nødt til å finne en alternativ løsning. Arbeidsgruppa kom frem til følgende tiltak dersom en eller flere av eierstyrene ikke ønsker å drive videre:

Handlingsplan	Tiltak
Eierstyret i Eggedal barnehage ønsker ikke videre drift	Sigdal kommune tar over driften av barnehagen selv evt. at det kommer en annen interessent som kan drive barnehagen.
Eierstyret i Enger barnehage ønsker ikke videre drift	Sigdal kommune tar over driften av barnehagen selv evt. at det kommer en annen interessent som kan drive barnehagen
Eierstyret i Prestfoss barnehage ønsker ikke videre drift	Sigdal kommune tar over driften av barnehagen selv evt. at det kommer en annen interessent som kan drive barnehagen
Eierstyret i Nerstad barnehage ønsker ikke videre drift	Sigdal kommune tar over driften av barnehagen selv evt. at det kommer en annen interessent som kan drive barnehagen
Eierstyret i Båsheim barnehage ønsker ikke videre drift	Sigdal kommune kan inngå avtale med Grendehuset om å leie barnehagedelen evt. finne et annet egnet lokale for videre barnehagedrift. Evt. kan en annen interessent komme på banen.

7.4 Privat kontra kommunal drift

Arbeidsgruppa har ikke tatt stilling til kommunal drift av barnehagene. De private barnehage driver i tråd med lover og regler og Sigdal kommune inngikk nye leieavtaler med barnehagene i 2013. Så lenge eierstyret i den enkelte barnehage ønsker å drive barnehagen selv, og de driver gode barnehager i tråd med lover og forskrifter, har kommunen ingen styring over disse plassene. Innspill om kommunal drift må derfor komme fra barnehageeierne selv.

På bakgrunn av tidligere drøftinger rundt eiers behov for tilstrekkelig tilskudd og god økonomi, vurderte likevel arbeidsgruppa en konsekvensutredning for kommunal kontra private drift. Det ble tatt kontakt med Norconsult og Telemarksforskning, og det ble antydnet en kostnad på mellom 62 400 kr til 83 200 eks mva. På bakgrunn av denne kostnaden ble det konkludert med at det ikke var ønskelig med en slik utredning i arbeidet med å utarbeide barnehageplanen.

Det er viktig å ta med i en evt. videre vurdering av organisering av barnehagesektoren at tilskuddsystemet overfor private barnehager og forhold knyttet til eierstyring og opptak vil ha betydning. I og med det ikke er kommunale barnehager i Sigdal skal Sigdal kommune yte tilskudd i tråd med nasjonale satser. Dette medfører at alle barnehagene får den samme tilskuddsatsen pr. heltidsplass. I kommuner hvor det både er private og kommunale barnehager, vil tilskuddet til de private barnehagene, slik det er lagt opp i

dag, avhengig av de gjennomsnittlige kostnadene i de kommunale barnehagene. Dersom de kommunale barnehagen drives effektivt, vil tilskuddet til de private barnehagene dermed bli lavere og motsatt. Det er derfor viktig å merke seg at ved vurdering av mellom private og kommunale barnehager vil det kun lønne seg at en ny barnehage er kommunal dersom den har lavere gjennomsnittskostnader enn de private barnehagene. Dersom det blir aktuelt for kommunen å drifte barnehagetilbudet i noen eller alle de kommunale barnehagene vil det trolig måtte vurderes å opprette oppvekstsentra. Dette for å se barnehagetilbud og skoletilbud under ett i de ulike skolekretsene. Løsningen er ikke vurdert i denne planen siden barnehageeier har uttrykt at de fortsatt ønsker å drive barnehagene sine selv.

8. Kvalitet i barnehagene

8.1 Kvalitet/kompetanse.

Det er mange elementer som til sammen utgjør en kvalitativ god barnehage. Det som er den viktigste forutsetningen for at en barnehage skal få god kvalitet på tilbudet, er at barnehagen har kvalifiserte og faglig kompetente ansatte, og antall barn er rimelig i forhold til antall voksne.

Personalets kompetanse er den strukturefaktoren som har størst betydning for barns utvikling og trivsel. Jf. pedagognormen i barnehageloven skal det være 1 pedagog pr. 14-18 barn. Normen er satt for å sikre at det finnes tilstrekkelig personale med pedagogisk kompetanse til å ivareta barns behov for omsorg, lek og læring, sosial tilhørighet og utviklingsstøtte. Det følger av barnehageloven § 18 at «bemanningen i barnehagen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet». Hva som er tilstrekkelig bemanning skal vurderes ut fra barnegruppens størrelse og barnas behov. Med «tilfredsstillende pedagogisk virksomhet» menes at barnehagens bemanning og samlede kompetanse er tilstrekkelig til at den drives i samsvar med de krav til formål og innhold som fremgår av barnehagelovens formålsparagraf, innholdsbestemmelse, bestemmelse om barns rett til medvirkning og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagene i Sigdal er forholdsvis små og kan erfaringsmessig vise til et trygt og oversiktlig miljø for barna. Barnehagene er delt inn i avdelinger og det er kun på 1 avdelingsbarnehagene at det er aldersblandede grupper. Det er ansatt 1 pedagog pr. 14-18 barn i tillegg til 2 assistenter evt. assistent og barne- og ungdomsarbeider pr. avdeling. De private barnehagene har en forholdsvis god dekning av fagutdannet personell og alle de daglige lederne har barnehagefaglig utdanning..

Kvalitet avhenger av god ledelse og det er ansatt fagutdannede barnehagelærere i samtlige styrerstillinger.” Den enkelte barnehageeier er de ansattes arbeidsgiver og har ansvar for opplæring og veiledning av personalet og utvikling av virksomheten (rammeplanen s 124). Eier har ansvar for å kartlegge og analysere kompetansebehovet og utarbeide en plan for gjennomføring av kompetanshevedende tiltak. De ansatte er motivert for kompetanseutvikling, og barnehageeier setter av midler til dette årlig i sine budsjetter.

BARNEHAGEPLAN FOR SIGDAL KOMMUNE 2014-2019

Sigdal kommune har sammen med de daglige lederne utarbeidet felles kompetanseplan for de private barnehagene, og det samarbeides arrangere bla et kurs for alle de barnehageansatte årlig.

Fordi det er flere mindre barnehager i Sigdal, kan det være noen utfordringer knyttet til utvikling av det faglige miljøet blant ansatte for barnehageeier, og det har derfor bla blitt etablert nettverksgrupper for barnehagelærerne.

I de private barnehagene i Sigdal er det mange barnehagelærere som jobber deltid, og det blir små stillinger ledig som ikke er så enkle å få besatt av kvalifiserte arbeidstakere. Disse mindre stillingsprosentene er lite attraktiv for nye barnehagelærere, både fordi det er små stillinger og engasjement for ett og ett år. Det viser seg at det for arbeidsgiver også kan være vanskelig å få stillinger besatt av barnehagelærere uten tilknytning til Sigdal Søkerne til de ledige barnehagelærerstillingene er stort sett søkere som bor i Sigdal el som har tilhørighet til bygda ved at de har vokst opp i bygda.

I forslag til ny lov om barnehager er det et ytterligere krav om økt pedagogisk bemanning. I Sigdal er det på nåværende tidspunkt vanskelig å imøtekomme dette. Det er ikke nok barnehagelærere i kommunen til de stillingene som er lovfestet i dag og mange barnehagelærere i kommunen ønsker å jobbe reduserte stillinger.

Forslag til tiltak	Ansvar
Stimulere, motivere og legge til rette for at de barnehageansatte kan ta videreutdanning/ etterutdanning. Sigdal Kommune kan bidra med statlige kompetansemidler, slik at kan bli mer attraktivt for assistentene i barnehagene å utdanne seg til barnehagelærere.	Barnehageeier i samarbeid med Sigdal kommune
Utarbeide retningslinjer som krever at barnehageeier må lyse ut ledige stillinger to ganger.	Sigdal kommune
Revisjon av retningslinjene/praksis i forhold til innvilgelse av reduserte stillinger for barnehagelærerne. Målet bør være at de ledige barnehagelærerstillingene skal være attraktive for kvalifiserte søkere, slik at barnehageeier dermed unngår å søke dispensasjoner for de samme personene år etter år.	Barnehageeier
Rekruttere nye barnehagelærere til Sigdal kommune. Flere barnehageplasser i nedre del av bygda, skaper flere arbeidsplasser for barnehagelærere og kan være med å bidra til at det både blir mer attraktivt for nyutdannede barnehagelærere uten” tilknytning” til Sigdal å bosette seg i kommunen samt for barnehagelærere i nærliggende kommuner som ønsker å pendle til Sigdal.	Sigdal kommune/de private barnehagene eller andre private aktører

8.2 Åpningstid/fleksibilitet for brukerne

Alle 5 barnehagene har åpent 5 dager i uka. Med unntak av Enger barnehage, som har åpent fra 0630 – 1615, er åpningstiden fra kl 06.30- 1630. Barnehagene har åpent hele året med unntak av 3 uker om sommeren, jul og påske og 5 planleggingsdager.

De private barnehagene i kommunen er svært fleksible overfor foreldrene og kan tilby 2, 3, 4 og 5 dagers plasser. Inntak av nye barn styres i hovedsak ut fra telletidspunktene pr. 15/12 og pr. 01/09, pga det kommunale tilskuddet. Dersom det er ledig plass i barnehagene, gis det plass til nye barn fortløpende, dersom de/de nye barna ikke utløser økt pedagogressurs.

Barnehagene i Sigdal er private og det er opp til barnehageeier å bestemme innhold, hvilket barnehagetilbud som skal tilbys i form av antall dager, åpningstider m.m. - så fremt lov, forskrifter m.m. overholdes. Sigdal kommune har derfor ingen myndighet til å gå inn å styre barnehagetilbudet og måten eier driver barnehagene på.

Foreldrene i barnehagene bruker barnehagene på en helt annen måte enn tidligere ved at barnehagenes åpningstider brukes mer eller mindre fullt ut. Arbeidsgruppa tror at det sannsynligvis vil bli et ytterligere behov for lengre åpningstider, da det er flere som pendler ut av kommunen og også at behov for ferieåpne/helårsåpne barnehager vil komme. Det er derfor ønskelig at åpningstiden så langt det er mulig er tilpasset behovet til foreldrene.

Forslag til tiltak	Ansvar
Det bør vurderes hvorvidt barnehagene skal være åpne hele året, antall dager som tilbys, endrede åpningstider m.m..	Barnehageeier
Det bør sees på muligheten til et nærmere samarbeid i forhold til å nyttiggjøre seg hverandres ressurser og arealer til alles beste.	Barnehageeier
Bidra til å samordne ferietilbud i de private barnehagene samt å legge til rette for SFO tilbud i barnehagene ved behov.	Sigdal kommune i samarbeid med barnehageeier.
Kartlegge behov for åpningstider og behov for barnehageplass utover dagens ordning ved å foreta en behovsundersøkelse. Stimulere til at barnehageeier endrer åpningstidene i tråd med foreldrenes behov.	Barnehageeier sammen med Sigdal kommune

8.3 Sikre økonomisk grunnlag for de private barnehagene

Januar 2011 trådte den nye finansieringsordning i kraft og kommunene fikk ansvaret for å finansiere barnehagene. Kommunen har plikt til å yte tilskudd til ordinær drift av ikke-kommunale barnehager i kommunen som har søkt om godkjenning før 1. januar 2011. Kommuner som ikke har kommunale barnhager, skal ved beregning av tilskudd til de private barnehagene legge nasjonale satser til grunn. I 2013 er tilskuddet til private

96 prosent av offentlig finansiering av de kommunale plassene. Denne andelen skulle imidlertid trappes opp til 100 prosent i løpet 2014, men er foreløpig utsatt. Når endringen trer i kraft, vil kommunens plikt til å gi tilskudd per heltidsplass tilsvarende det kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig finansiering.

Sigdal kommuner ga i 2013 mer i kommunalt tilskudd enn minstekravet. Til tross for dette, viser det seg at det er økonomiske utfordringer å drifte barnehagene i pluss. Dette skyldes blant annet at statens tilskuddordning ikke kompenserer for økte lønnskostnader, og at barnetallet, som igjen styrer det kommunale tilskuddet, svinger fra år til år både i kommunen generelt, men også i den enkelte barnehage. Foreldrene ønsker primært barnehageplass i sitt nærmiljø/sin skolekrets. Det er derfor utfordringer for den enkelte barnehageeier å være attraktiv i forhold til nye søkere.

Forslag til tiltak	Ansvar
Kompensere økte lønnskostnader m.m. ved økt brukerbetaling, enten ved å øke deltidssatsene eller ved å øke maksimalsatsen for foreldrebetalingen. Sistnevnte kan kun foretas dersom barnehagen er truet av nedleggelse eller at tilbudet som gis ikke er kvalitativt godt nok. En konsekvens at prisen for en barnehageplass i en barnehage settes høyere enn i en annen, kan føre til at foreldrene velger barnehageplassen som er rimeligst, dersom dette ikke medfører økt kjøreavstanden.	Barnehageeier
Endring av tilbudet ut til brukerne, slik at det kun gis tilbud om 3 eller 5 dagers plass. Dette vil igjen føre til økte inntekter via økt brukerbetaling og økt tilskudd.	Barnehageeier
Salg og markedsføring av barnehageplasser til bedriftene i kommunen.	Barnehageeier
Vurdere andre driftsformer, - eks. Steinerbarnehage, Montessorri utelivsbarnehage m. fl., i øvre del av kommunen, slik at slik at foreldrene velger barnehageplass der i stedet for i barnehagen de har i sitt nærmiljø. Dette kan medføre mindre trøkk på barnehagene i nedre del av bygda.	Barnehageeier

I NOU 2012 "Til barnas beste", har utvalget som har hatt i oppdrag å vurdere gjeldende barnehagelov med forskrifter foreslått bla regulering av grunnbemanningen, regulering av den pedagogiske bemanningen, at dagens regler om søskenmoderasjon videreføres og at det lovfestes et krav om at alle kommuner skal ha inntektsgraderte betalingssetser. Dersom forslagene i "Til barnas beste" vedtas, vil de private barnehagene få flere økonomiske utfordringer, spesielt i forhold til likeverdighet og høy kvalitet og dermed en sterkere regulering av grunnbemanningen og regulering av den pedagogiske bemanningen.

9. Konklusjon

Etterspørselen og tilbudet etter barnehageplasser variere år for år. Dette er tydelig merkbart i Sigdal i den øverste delen av kommunen. Dette medfører en risiko for ledig kapasitet og dermed større utfordringer i forhold til personalsammensetning og økonomisk drift. Den varierende etterspørselen gir også økt konkurranse mellom barnehagen.

De siste års utvikling viser at barna begynner tidligere i barnehagen og flere etterspør en større barnehageplass. Denne trenden antas å ville fortsette. Dersom tilbudet i de private endres til halv eller heltidsplass og alle barn som i dag har rett til plass, ønsker det, vil kommunen ha henholdsvis ca 30 til 50 barnehageplasser for lite i 2016. Tallene som er fremlagt i planen, må tolkes med forsiktighet, da svingninger +/- i antall fødsler og etterspørsel vil gi store utslag.

Hvilke områder det fødes barn er noe usikkert, men ser man utviklingen de siste årene forhold til søkere og "ventelister", er hovedetterspørselen etter plassene i nedre del av bygda. På bakgrunn av dette anbefaler arbeidsgruppa å dekke behov for mindre tiltak i nedre del av bygda ved i første omgang å utnytte eksisterende kjellerlokaler i samråd med Nerstad barnehage. Ved å gjøre kjelleretasjen om til en avdeling for de største barna, vil det frigis plass til flere nye mindre barn. Barnehageplasser i nedre del av bygda kan bidra til at det vil være mer attraktivt for de som pendler ut av bygda på jobb og som har valgt barnehageplasser i en nabokommune. Sigdal kommune skal utbetales drifts- og kapitaltilskudd jmf. nasjonale satser, både til "egne barn" i barnehagene i Sigdal, men også dersom Sigdalsbarn benytter seg av en privat barnehageplass i en annen kommune. Sigdal kommune har dermed de samme økonomiske forpliktelsene i forhold til utbetaling av kommunalt tilskudd, uavhengig om barnet har barnehageplass i Sigdal eller i en annen kommune. Sett i et perspektiv der kommunen er opptatt av å styrke generelle arbeidsplasser, er det imidlertid av betydning at Sigdal kommune kan gi tilskudd til næring i egen kommune.

Det er viktig å ha med seg i videre planarbeid at et godt barnehagetilbud vil kunne være med å bidra til å trekke mennesker i etableringsfasen til kommunen, noe som igjen vil bidra til både å holde folketallet oppe/øke folketallet i kommunen

10. Evaluering / rullering av planen

Evaluering av planperioden igangsettes før utgangen av 2018.